

Anestetické dýchacie systémy - okruhy

Pavol Török

Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny VUSCH a.s. a UPIŠ LF Košice.

CEEA 2014 Košice

Základné atribúty

Základnými podmienkami pre ich aplikáciu sú:

**presná dodávka anestetického média, médií
presná dodávka koncentrácie O₂
prevencia akumulácie CO₂
malý prietochý odpor a malý mŕtvy priestor**

Iné funkčné vlastnosti , ktoré by mal okruh splňať sú:

**jednoduchý odvod odpadových plynov
adekvátne zvlhčovanie
jednoduchá konštrukcia
nízka hmotnosť
nízka cena - ekonomičnosť prevádzky**

Klasifikácia dýchacích systémov a okruhov

Principiálne je klasifikácia založená na spôsobe odstraňovania CO₂ z okruhu.
Existujú v podstate 4 základné spôsoby eliminácie CO₂.

úplná absorbcia CO₂ pomocou pohlčovača

čiastočná absorbcia CO₂ so zvýšeným Q_{fgf} (fresh gas flow – prítok čerstvých plynov)

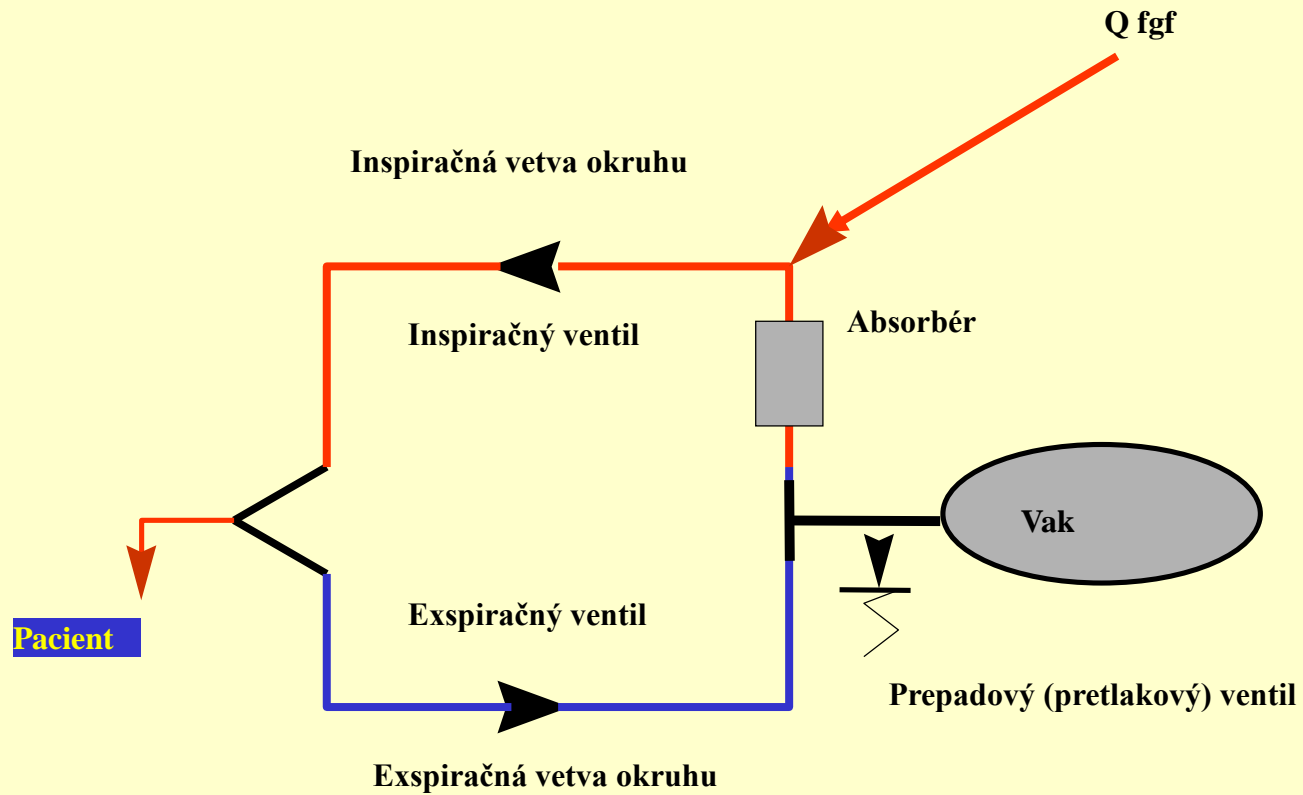
použitie ventilov na oddelenie inspíria a expíria - systémy bez spätného vdychovania

rozriedenie CO₂ do atmosféry

Základné charakteristiky anest. systémov

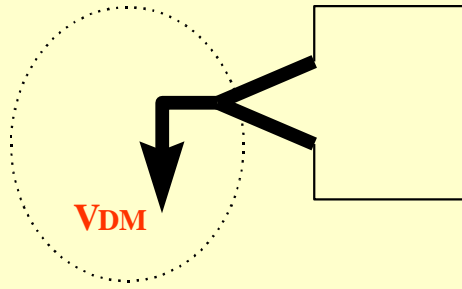
Systém	Vak	Spätne vdychovanie	Absorbér	Kontakt s atmosférou Inspírium Exspírium		Ventily	Q _{fgf}
Otvorený							
Kvapkací (gravitačný)	nie	nie	nie	áno	áno	žiadne	neznáme
Insuflačný systém	nie	nie	nie	áno	áno	žiadne	neznáme
Ayreovo T	nie	nie	nie	áno	áno	žiadne	neznáme
Polootvorený bez spätného vdyčovania							
<i>Ventilový</i> (Frumin, Leight, Fink, Stephen)	áno	nie	nie	nie	áno	áno	vysoký
Ayreovo T - <i>bezventilový</i>	nie	nie	nie	nie	áno	nie	vysoký
Polozatvorený							
Mapleson A,B,C,D,	áno	čiastoč.*	nie	nie	áno	jeden	stredný
Jackson Rees,	áno	čiastoč.*	nie	nie	áno	jeden	stredný
<i>Koaxiálny</i> -Bain	áno	čiastoč.*	nie	nie	áno	jeden	stredný
<i>Okruh-dvojcestný</i>	áno	čiastoč.*	áno	nie	áno	tri	stredný
Zatvorený							
Okruhový -dvojcestný	áno	áno	áno	nie	nie	tri	nízky
To-and-fro	áno	áno	áno	nie	nie	jeden	nízky

Anestetický okruh - schéma (Sword 1928)

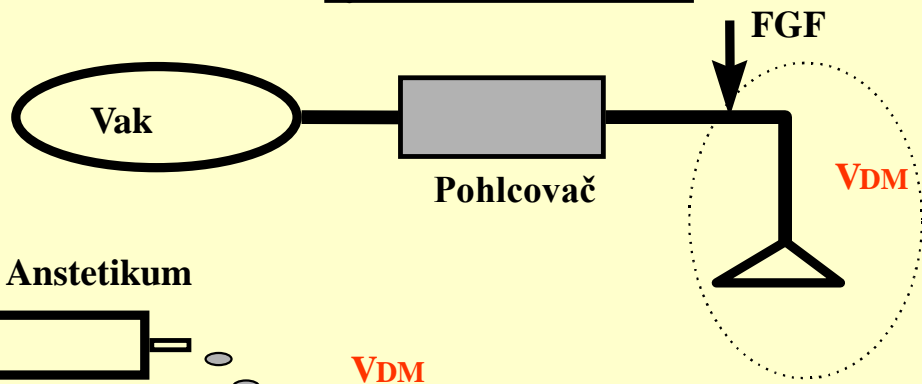

Mŕtvý priestor

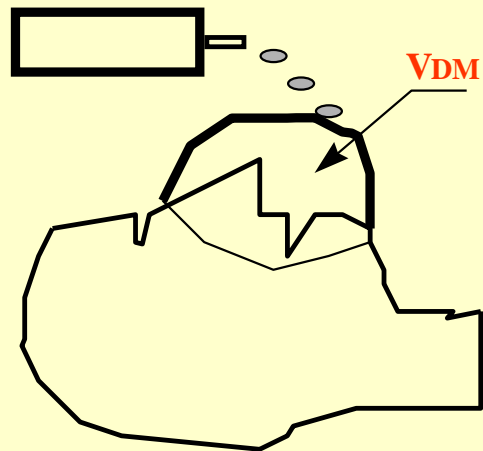
Okruh

Systém TO-AND-FRO

Anestetikum

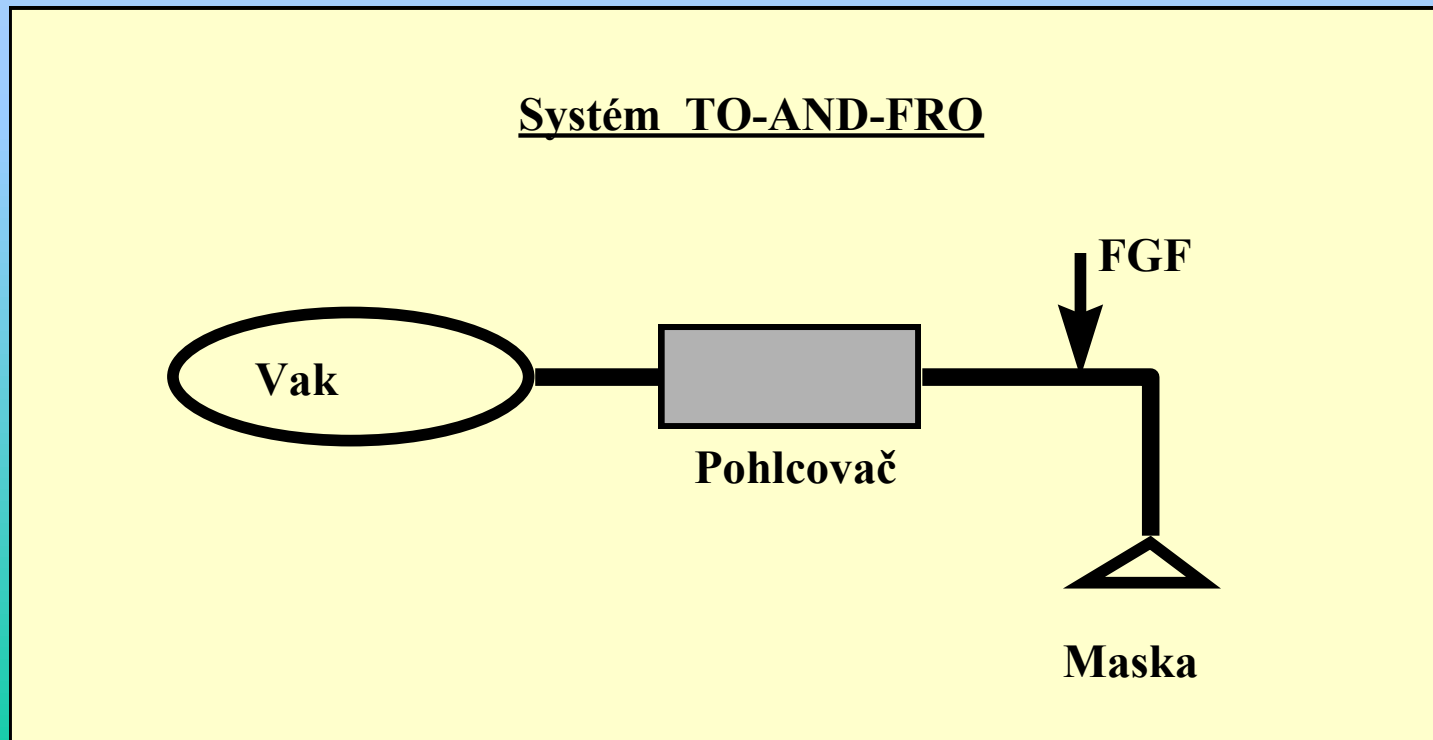

Systém otvorený

TO and FRO-systém

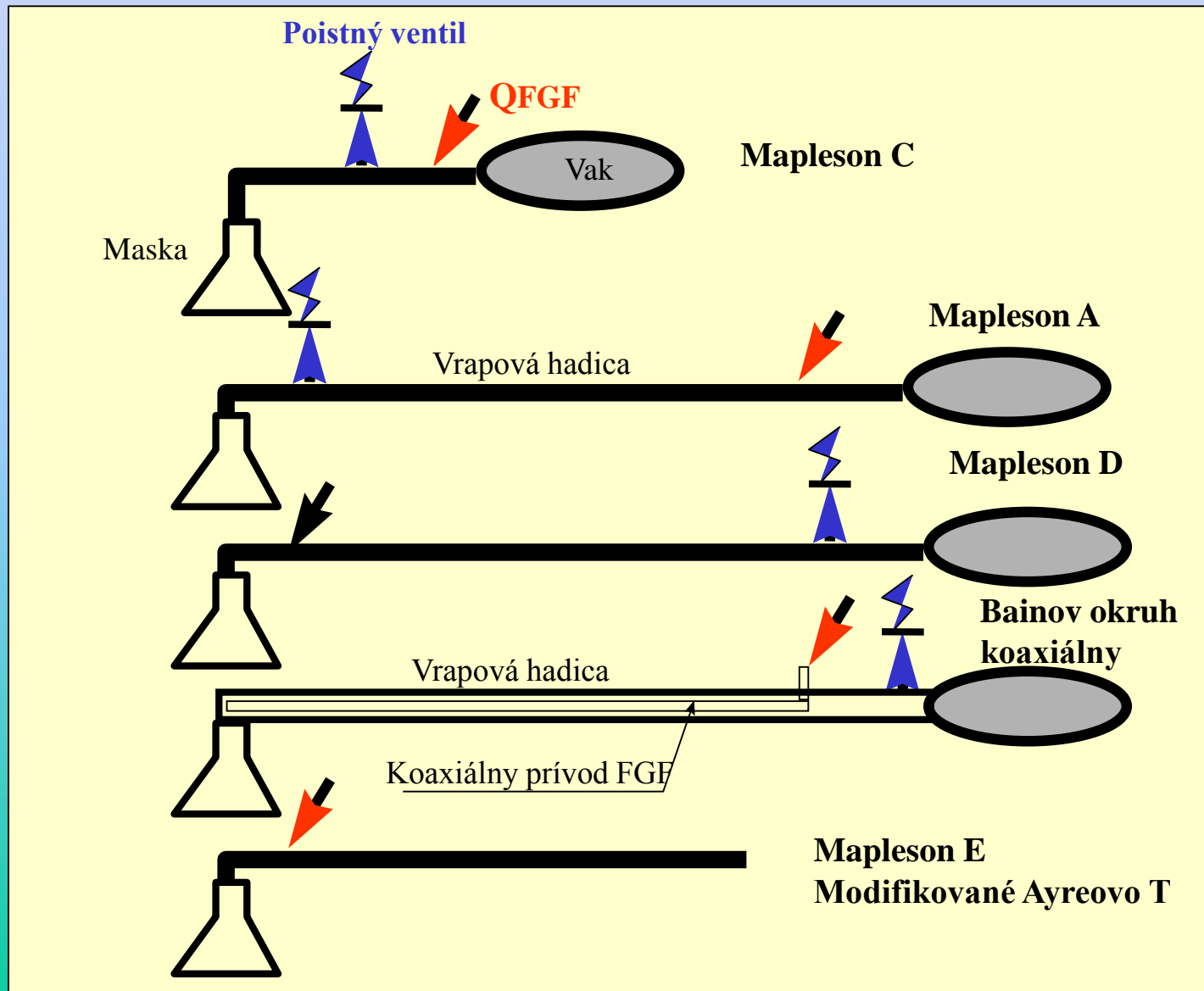
Tento zatvorený systém bol aplikovaný Watersom a Jacksonom v r. 1924. Je to prvý úplne uzatvorený systém, ktorý sa líši od okruhu tým, že pre inšpirium i expírium je len jeden kanál (jedna cesta).

V podstate ide o systém Mapleson C s interpozíciou pohlcovača CO₂.

Polozatvorené jednocestné systémy (Mapleson)

Ayreho "T" systém

Vek	Hmotnosť (kg)	frekv. ventilácie (d/min)	Vt (ml)	Dĺžka hadičky (rezervoár) (cm)	Qfgf (l/min)
Novorodenec	3	50	20	3,5	1800
1 mesiac	6	45	30	5	2700
6 mesiacov	8	45	40	7,5	3200
1 rok	10	40	50	10	4000
2 roky	15	35	65	12	4500
3 roky	18	30	80	15	4800
4 roky	20	25	100	17	5500
5 rokov	22	25	125	21	6300

Polozatvorený okruh pre LFA a zatvorený okruh

Definícia. Zatvorený systém s okruhom môžeme charakterizovať úplnou izoláciou od atmosféry, bez úniku anestetickéj zmesi plynov, s úplným spätným vdychovaním a pohlcovaním CO₂. Prívod kyslíka musí byť totožný s rýchlosťou spotreby. Prívod anestetických plynov musí byť taký, aká je aktuálna spotreba. Väčšie objemy anestetík sa zvyčajne privádzajú na začiatku anestézie, potom sú potrebné objemy podstatne nižšie.

Požiadavky. Perfektná absorbcia CO₂, minimálny mŕtvy priestor, dokonale tesný systém vrátane tesnenej ET kanyly, minimálny prietochný odpor, ktorý sa dá zabezpečiť dostatočne hrubými hadicami a konektormi (u dospelých ISO M/F 22 mm), monitoring O₂, N₂O, CO₂ a anestetík (AA) v okruhu.

Polozatvorený okruh pre LFA a zatvorený okruh

Výhody. Veľmi dobré zvlhčovanie , relatívne vyhovujúce ohrievanie dýchacej zmesi, minimálne úniky, zníženie nákladov.

Zvlhčenie a ohriatie plynov. Zatvorený systém má výhodu v relatívne dobrom zvlhčení a ohriatí plynov .

Exspirované vodné pary kondenzujú v okruhu, pričom teplo vznikajúce pri pohlcovaní CO₂ chemicky ohrieva dýchaciu zmes.

Pri použití okruhu je teplota inšpirovaných plynov zvyčajne okolo 28 -33 st.C a 100% R.V.

Únik anestetických plynov. V zatvorenom okruhu plyny unikajú dvomi spôsobmi.

Je to difúziou cez povrch tela pacienta a cez hadice .

Úniky netesnosťami okruhu (dobrý systém dovoľuje maximálny únik podľa normy ISO 50 ml/min pri pretlaku 3 kPa.). Úniky cez poistný ventil.

"Technická" úroveň zmien koncentrácií plynov v anestetickom okruhu. (HFA a LFA)

Predpokladajme, že vnútorný objem anestéziologického prístroja a ventilátora by bol (V_m) = 6 litrov , nami zvolený prítok čerstvých plynov $Q_{fgf} = 6$ l/min, pri zvolenej koncentrácii O_2 , N_2O , AA = x%. Ak by sme systém naplnili plynmi o zvolenej koncentrácii čiste nafúknutím, koncentrácie plynov oproti východzej by sa stabilizovali cca za 1 minútu. (lineárna závislosť)

Existuje exponenciálna časová závislosť (časová konštanta τ_m) , ktorá závisí od vnútorného objemu anestéziologického prístroja (V_m) , príkonu čerstvých plynov Q_{fgf} a ventilačných parametrov, (ktoré z didaktického pohľadu považujeme za konštantné). Táto časová konštanta nám udáva teoretickú dĺžku (čas) časovej stabilizácie anestéziologického prístroja, kedy bude dosiahnutá stabilizácia koncentrácií O_2 , N_2O , AA na vopred zvolené hodnoty v samotnom anestéziologickom prístroji.

$$\tau_m = V_m / Q_{fgf} * 60$$

"Technická" úroveň zmien koncentrácií plynov v anestetickom okruhu (HFA a LFA)

Napr: pre $Q_{fgf} = 6 \text{ l/min}$ bude $\tau_m = 50 \text{ sek}$.

Pretože sa jedná o exponenciálny dej, dosiahneme počas trvania prvej časovej konštanty τ_m hodnotu koncentrácie oproti zvolenej na úrovni 63%, pri $\tau_m = 85\%$, a pri $\tau_m = 95\%$.

Ak sme mali koncentráciu isofluranu (ISO) na začiatku = 0 a cieľová (navolená na odparovači) je 1%, potom v priebehu 50 sek bude koncentrácia v dýchacom okruhu cca 0,63%, v priebehu 100 sek cca 0,85% a po 150 sek = 0,95%. **Teda k stabilizácii koncentrácie anestetika (aj N_2O a O_2) dôjde po uplynutí $3 \times \tau_m$.**

Aktuálna koncentrácia (C_{akt}) zvoleného plynu (N_2O , AA a sekundárne aj O_2) závisí od zvolenej koncentrácie, t.j. nastavenej na rotametroch a odparovači (C_{set}), času (T_{set}), ktorý uplynul od momentu zvolenia koncentrácie a časovej konštanty τ_m (pre daný Q_{fgf}).

$$C_{akt} = C_{set} * \left(1 - e^{-\frac{T_{set}}{\tau_m}} \right)$$

Časová konštanta τ_m - načo?

- **v úvode do anestézie** je vyplavovaný z organizmu dusík (N_2) a to do ventilačného systému anestéziologického prístroja (denitrogenácia). V prípade, že poznáme časovú konštantu stabilizácie koncentrácií, vieme odhadnúť minimálnu dĺžku nevyhnutného času na „**technickú denitrogenáciu**“ ventilačného systému anestéziologického prístroja.

Ak použijeme $Q_{fgf} = 8 \text{ l/min } O_2$ na denitrogenáciu pacienta pred úvodom do anestézie bude $\tau_m = 38 \text{ sek.}$, teda $3 \times \tau_m = \text{cca } 120 \text{ sek.}$ Znamená to, že dusík, ktorý sa z organizmu vyplavuje, sa z okruhu anestéziologického prístroja eliminuje na 95% v čase 2 minút. Ak počítame eliminačný čas cca 80% dusíka z vodnej a plynnej fázy v čase 2 min dá sa teoreticky predpokladať, že k dostatočnej denitrogenácii nielen pacienta, ale aj prístroja dôjde v priemere do 3-5 minút.

- **po úvode do anestézie (pri úvode)** zvyčajne nastavujeme koncentráciu inhalačných anestetík na zvolenú hodnotu a to navolením prietoku N_2O , O_2 , ako aj navolením koncentrácie AA na odparovači.

Ak poznáme τ_m , vieme predpokladať, že k vyrovnaní koncentrácií anestetík a O_2 na zvolené hodnoty by malo dôjsť v čase T_{set} , ak zanedbáme „odber“ anestetík pacientom. Samozrejme, že spotreba anestetík pacientom, ktorá je hlavne v úvode vysoká, predĺži vyrovnanie koncentrácie anestetík v okruhu.

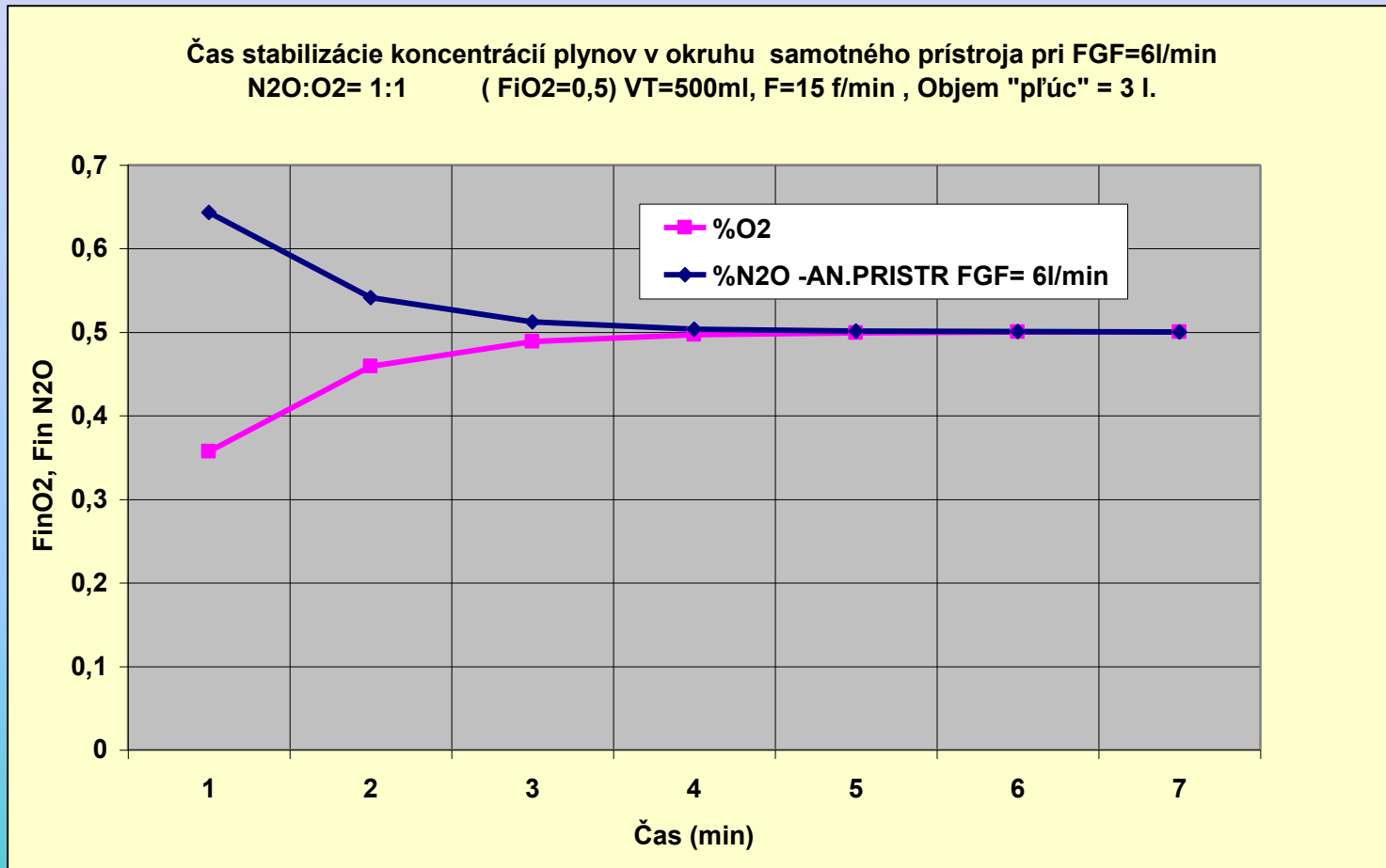
- **v priebehu anestézie, hlavne pri znížení Q_{fgf}** na hodnoty okolo 1 l/min, pri ktorom je $\tau_m = \text{cca } 300 \text{ sek.}$, si musíme uvedomiť, že k stabilizácii koncentrácie plyných médií v okruhu (pri zmene navolenej napr. na odparovači) dôjde až za niekoľko minút. A to sme stále nezohľadnili spotrebu anestetika pacientom v danej chvíli, čo predĺži čas stabilizácie.

Časová konštanta τ_m - načo? (2)

- pri aplikácii veľmi nízkych Q_{fgf} (O_2 okolo 200 ml/min) na hranici spotreby O_2 organizmom dochádza v závislosti od τ_m k veľmi pomalým zmenám koncentrácií anestetík v okruhu.
- Tak nízke prietoky Q_{fgf} sú použiteľné len pri dobrej saturácii pacienta anestetikami od 10-25 minúty anestézie, alebo pred koncom LFA, kedy len stabilizujeme už existujúce koncentrácie a mierny postupný pokles koncentrácií N_2O a AA nevadí alebo je žiaduci.
- pri vzniku „katastrofickej situácie“, ktorá nás núti zvyčajne k rýchlemu zvýšeniu koncentrácie O_2 v okruhu je výhodné vedieť, s akou časovou konštantou τ_m prístroj pracuje, pretože vhodným zvolením Q_{fgf} môžeme rýchlo zvýšiť koncentráciu O_2 v okruhu.
- pri plánovanom ukončovaní anestézie je možné pomocou zmeny Q_{fgf} (zvyčajne čistého O_2) postupne, alebo veľmi rýchlo v závislosti na τ_m znižovať koncentráciu anestetík v okruhu. Ak aplikujeme $Q_{fgf} O_2 = 8$ l/min, dôjde k vyplaveniu anestetík z plynnej a vodnej fázy do 2-3 minút, čo pri aplikácii Sevofluranu, Desfluranu, a Xenónu vedie k veľmi rýchlemu zobudeniu pacienta.

Časová konštanta Tau m - načo ? (3)

Dá sa povedať, že znalosť časovej konštanty τ_m toho ktorého anestéziologického prístroja je nevyhnutným atribútom pre aplikáciu anestézie nízkym prietokom . Odvodenie vplyvu Q_{fgf} na koncentračné zmeny koncentrácie anestetických plynov a O₂ v okruhu je vlastne praktickým využitím teoretických výpočtov vo vzťahu k bezpečnosti LFA a MFA.

Okruh

Všeobecné požiadavky na technické riešenie častí okruhu sú nasledovné:

Maximálna tesnosť v spojoch (únik maximálne 30 ml/min pri tlaku 3 kPa, resp. 8-10 ml/min pri tlaku 1,5 kPa)

Vysoká odolnosť všetkých meracích komponentov voči vlhkosti prípadne preplachovanie snímačov malým objemom O₂

Spol'ahlivá činnosť vo vysokej relatívnej vlhkosti a „vykurovanie“ telesa okruhu, vrátane ventilov.

Ľahká údržba

Jednoduchá možnosť dezinfekcie, respektíve sterilizácie

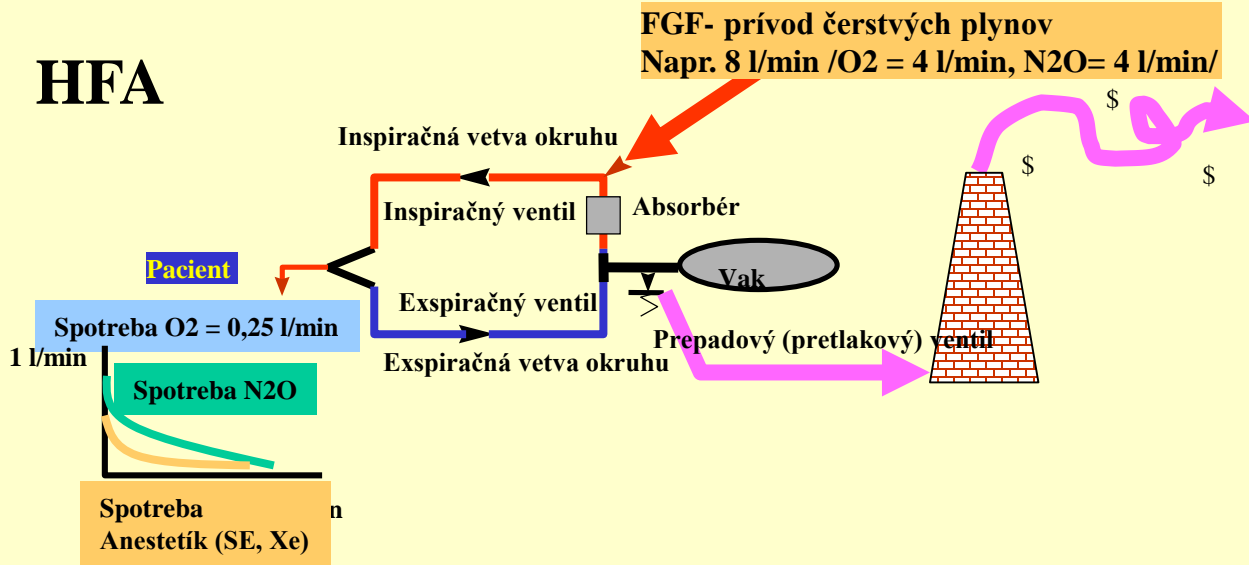
Dobrá a pohodlná ovládateľnosť

Jednoduchá výmena kontajnera s nátronovým vápnom.

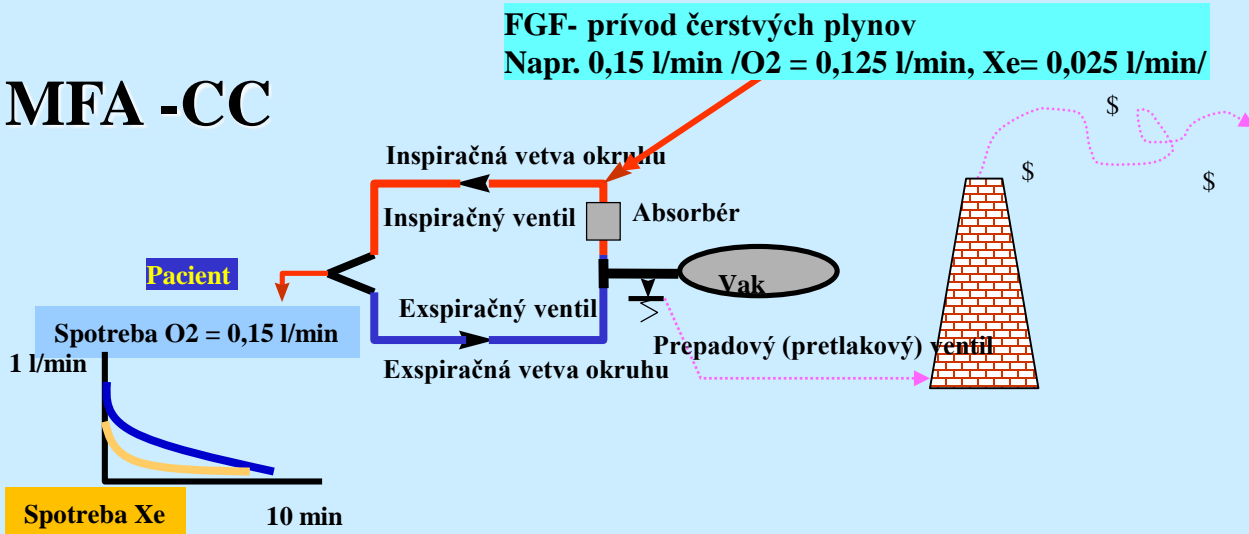
Automatické zatváranie / otváranie okruhu, doplnenie O₂ do okruhu

Closed Circuit – zatvorený okruh

HFA

MFA -CC

XENÓN

Vlastnosti Xenónu

Xenón (Xenos) je grécky výraz (neznámy, cudzí). Bol objavený v roku 1898 ako vzácny plyn, ktorý má anestetické účinky v normobarických podmienkach.

Xenón je veľmi vzácny a v objeme cca jednej miestnosti je ho len 4 ml.

Vyrába sa frakčnou destiláciou zo vzduchu a jeho cena je cca 2000 x vyššia ako N₂O .

Komerčné využitie nachádza v osvetľovacích telesách, bleskoch, avionike, RTG lampách a medicíne.

Fyzikálne vlastnosti

Bez chute vône a farby

Monoatomický plyn at. číslo = 54, mol. hmotnosť 131,3

9 stabilných izotopov

Bod skvapalnenie – 111,9 °C, Bod varu - 108,1 °C

4 x hustejší ako vzduch

Nehorľavý a horenie nepodporujúci

Difuzibilný cez gumu a silikón

Anestetické vlastnosti

Prvý krát použitý Cullenom (1951) u 81 ročného pacienta pri orchidektómii

Blízky tzv. „ideálnemu anestetiku“

Xenon inhibuje Ca^{++} pumpu membrán a znižuje prenos vzruchov. Inhibuje nociceptívnu citlivosť neurónov aj v mieche

MAC = 71%, podľa Ruských autorov okolo 60%

Má minimálne hemodynamické účinky

Má nízky koeficient rozpustnosti krv/plyn = 0,115, ktorý je najnižší zo všetkých v súčasnosti používaných anestetík

Rýchly nástup a ukončenie účinku, bez ohľadu na trvanie anestézie

Počas anestézie Xe sú zrejmé 4 štádiá anestézie (Xe -70%, O₂-30%)

Celkový pocit parestézií a hypoalgézia

Eufória, zvýšená psychomotorická aktivita

Analgézia a amnézia (po 3-4 min)

Chirurgická anestézia s dobrou svalovou relaxáciou

Analgézia je porovnateľná s N₂O a nie je reverzibilná po aplikácii naloxonu

Nemá nežiaduce účinky na životné a pracovné prostredie

Účinky na ľudský organizmus

Respiračné.

Centrálne depresia dýchania so znížením frekvencie a kompenzačným zvýšením VT, ktorá môže progredovať až do apnoe

Vyššia hustota plynu by predpokladala že teoreticky stúpne R_{aw} , ale v klinike je zmena R_{aw} porovnateľná s N_2O a je možné Xe aplikovať aj u pacientov s pľúcnymi ochoreniami.

Hypoxia z difúzie je zvyčajne mierna, pretože rozpustnosť N_2 v krvi je cca 10x vyššia a u N_2O cca 40x vyššia, než Xe.

Kardiovaskulárne:

Nemá inhibičný efekt na kardiálne iónové kanály (Ca^{++} , K^+)

Nemá vplyv na kontraktilitu, TK a SVR (TPR)

Niektoré práce opisujú pokles frekvencie kontrakcií

Nesenzibilizuje myokard na adrenalín

V animálnych experimentoch zvyšuje prietok krvi mozgom, pečeňou, obličkami a GIT v porovnaní s anestéziou Halotan, N_2O , O_2 a Thiopental + Fentanyl

CNS

Xe zvyšuje prietok krvi mozgom, zvyšuje ICP a znižuje perfúziu mozgu u pacientov s akútnou traumou mozgu. Nie je však žiadny dôkaz o spôsobení ischemie mozgu

Zvýšenie ICP je však odstrániteľné miernou hyperventiláciou

Pre vyššie uvedené sa pre neurochirurgických pacientov neodporúča

Účinky na ľudský organizmus II

Obličky

Nemá žiaden dokázateľný vplyv (nie sú údaje)

Endokrinný systém / neurohumorálna regulácia.

Nemá dlhodobý kortikosupresívny účinok
Tlmí chirurgický stres počas výkonu

Toxicita

Zvyšuje agregáciu trombocytov pri pretlaku 2 Atm. (potápači)
Nemá dokázateľné účinky na krvné bunky (Ery. Le, Ly)

Malígna hypertermia

Nebola dokázaná aby Xe priamo či nepriamo participoval na MH

Metabolizmus a eliminácia

Nevstupuje do nijakých biochemických pochodov v organizme
Eliminuje sa pľúcami

XENÓNOVÁ anestézia a jej problémy

Súčasná cena je cca 20 Euro/liter (22 USD)

**Pri bežnej anestézii ak by sme aplikovali Xe namiesto N₂O
by bola cena anestézie 100 min pri :**

Q_{fgf} = 3 l/min a FiO₂=0,33

cca 2l/min Xe x 100 min = 200 litrov = 4000 Euro

**Možné cesty k aplikácii Xenónovej anestézie , ktorá by bola ekonomicky
akceptovateľná.**

Zníženie výrobných nákladov

Možné pri veľkých separačných jednotkách

Recyklácia Xe

**Použitie hermetického anestetického okruhu s plne zatvoreným dýchacím
systémom**

Veľmi tesný okruh

Možné použiť servosystém dopĺňania Xe do okruhu

Analýza plynov v okruhu

Miešanie plynov - všeobecne.

Problematika ORC

Problematika bola riešená a rôzni výrobcovia a špecialisti odporúčajú rôzne minimálne koncentrácie O₂, od 25% O₂ do 35% O₂ . Default 28% O₂.

Problematika rizika hypoxie z difúzie pri prepnutí plynov počas prevádzky.

Počas prevádzky anestetického prístroja môže dôjsť k potrebe zmeniť nosnú zmes plynov napríklad zo Vzduchu na N₂O či Xenón, alebo opačne z N₂O na vzduch.

Táto zmena jednak z hľadiska technického miešania plynov, jednak z hľadiska difúzie plynov na alveolokapilárnej membráne je potenciálne nebezpečná a aj pri prietoku plynov $Q_{fgf}=5-6$ l/min, nehovoriac o prietoku pri LFA, môže vyvolať závažnú hypoxiu z difúzie v alveolárnom kompartmente. Čím je prietok Q_{fgf} vyšší a vyššia je difuzibilita plynu na membráne (AKM), tým kratšia doba potenciálnej hypoxie.

Miešanie a ORC

ORC pri prietokoch O₂ a Xe – Q_{fgf} pod 500 ml/min (schematicky)

Koncentrácia
O₂ a Xe %

100

Kyslík (O₂)

70

Xenón

60

50

40

30

20

50

100

150

200

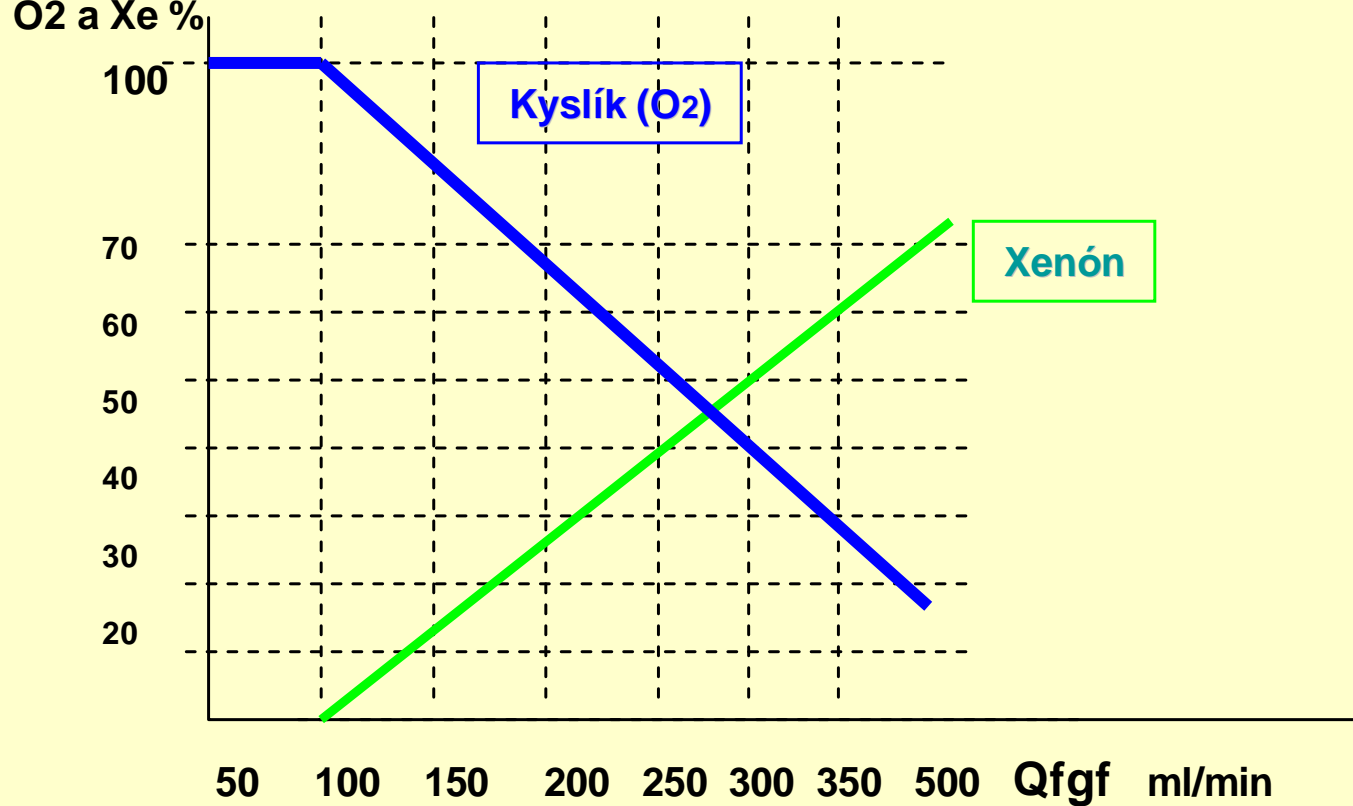
250

300

350

500

Q_{fgf} ml/min

XENÓNOVÁ anestézia a jej problémy VII

Vnútorňý objem anestetického prístroja

Vnútorňý objem prístroja – jeho zmenšenie.

Pre potreby Xe anestézie je pomerne dôležité aby miešanie plynov prebiehalo v čo najmenšom priestore, teda aby miešacie objemy boli minimalizované. Za predpokladu, že vnútorňý objem prístroja vrátane hadíc je (podľa veľkosti hadíc) cca 5,5-6 litrov, len pre naplnenie tohto priestoru je pri koncentrácii Xe = 68% sú potrebné cca 4 litre Xe. Predpokladajme objem pľúc $FRC+RV =$ cca 3 litre, je to v podstate zase cca 2 litre Xe Teda na naplnenie systému pri lineárnom výpočte vy sme spotrebovali približne 6 litrov Xe (a ešte sme nič neurobili).

Ak predpokladáme, že koeficient rozpustnosti plyn/krv je u Xe 0,115, môžeme predpokladať, že v organizme sa napriek nízkej rozpustnosti po čase zmesť u 70 kg človeka cca 2,5 - 3 litrov Xe. Tento objem je ale už efektívny pre anestéziu. Teda do doby chirurgického štádia anestézie sa spotrebuje spolu cca 6,5 – 9,5 l Xe. Pri ďalšom vedení anestézie v systéme MFA so zatvoreným okruhom sa však Xe nemetabolizuje a jeho prívod môže byť minimalizovaný = úniky.

Objem zásobného vaku anest. prístroja je rezervoárom plynov pre arteficiálne inspírium z ktorého sa zmes odsáva počas inspíria. Predpokladajme, že užívateľ Xenonu ovláda aj prvky netraumatizujúcej ventilácie a teda V_t nebude aplikovať vyššie ako 1000 ml (bežne sa aplikuje 350-600 ml.) Tento objem zásobného vaku je zbytočne veľký a pre Xe- anestéziu je možné ho zmenšiť o 2 litre. Zásobný vak bude mať objem 1000 ml, čo plne postačí. Znížime tým nároky na úvodnú časť Xe pri anestézii z 8,5 l na 6,5 litra.

XENÓNOVÁ anestézia a jej problémy VIII.

Renitrogenácia zmesi plynov v okruhu

Počas úvodu do anestézie /nielen Xe/ sa väčšinou aplikuje čistý O₂ počas niekoľkých minút (2-5min) za účelom vyplavenia N₂ jednak z okruhu ventilátora, ako aj z tela pacienta = **preoxygenácia**.

N₂ v závislosti na tlakovom spáde rýchlo difunduje z organizmu a tzv. základná denitrogenácia prebehne cca za 3-5 min. Počas prvotnej denitrogenácie sa vyplaví z organizmu dusík v objeme cca 80 – 85% dusíka rozpusteného v telových tekutinách.

Ostatných cca 15-20% objemu N₂ sa z tzv. málo dostupných distribučných priestorov vyplavuje postupne počas niekoľkých nasledovných hodín. V prípade, že aplikujeme MFA-CC, dusík redistribuovaný podľa tlakových spádov sa dostáva postupne do okruhu, kde zvyšuje svoj parciálny tlak a tým „riedi“ ostatné plyny (klasické dusíkové okno).

Dochádza k renitrogenácii zmesi plynov, čo samozrejme negatívne ovplyvňuje zloženie a koncentrácie plynov v okruhu hlavne pri anestézii Xe a N₂O počas MFA s CC.

XENÓNOVÁ anestézia a jej problémy IX.

Monitorovanie ventilácie

Monitorovanie tlakov a **objemov** je väčšinou realizované principiálne na meraní tlakovej diferencie dP vznikajúcej pri prietoku plynu na ústí dvoch o 180° otočených Pitotových trubíc alebo Flauschových tribíc, či Lillyho clony .

Tlaková diferencia je závislá na prietoku a hustote plynu. Keďže Xe je 4x hustejší ako vzduch, bude meranie pri koncentrácii Xe cca 60% v zmesi plynov skresľovať dP 2,5-3x. Zmeraný objem bude násobný.

Je nevyhnutné zmerať a nakalibrovať celý snímací prvok tak ako to bolo urobené pre zmes $O_2 + N_2O$ a uplatniť korekcie pre vyhodnocovanie dP pri koncentráciách Xe okolo 60%.

Záver: Z vyššie uvedeného vyplýva, že je potrebné pre Xe anestéziu urobiť korekčnú tabuľku ako aj voľbu pre nastavenie meranej zmesi plynov (Air, N_2O , Xe).

Priame meranie koncentrácie Xe v okruhu je možné, a prakticky ľahko dostupné.

Časové následnosti pri vedení MFA Xenónom

Časovanie		
4-5 min	Preoxygenácia Denitrogenácia	O ₂ =6-8 l/min Xe=0
1-3 min	Úvod do anestézie O ₂ 100%	
2-4 min	Stabilizácia, Denitrogenácia O ₂ 100%	O ₂ =6 l/min Xe=0 l/min
cca 2 minúty HFA fáza	Nastavenie prietokov Q _{fgf} pre HFA	O ₂ =0,4- 0,7 l/min Xe=2 – 2,5 l/min MAC Xe = 50-60
1-1,5 minúty Kontrola LFA	Nastavenie prietokov Q _{fgf} pre LFA rozhodovanie pre prechod na MFA	O ₂ =0,25 l/min Xe = 0,75 l/min MAC Xe = 55-70
Čas= Anestézia MFA fáza	Nastavenie prietokov Q _{fgf} Pre MFA	O ₂ =0,15-0,2 l/min Xe = 0,02-0,03 l/min MAC Xe = 50 - 70
MFA pokračuje Stabilný pacient	Možné nastavenie Q _{fgf} počas MFA fázy	O ₂ =0,1-0,2 l/min Xe = 0 – 0,02 l/min MAC Xe = 50 - 70
10 min pred ukončením anestézie	Prechod na MFA s čistým O ₂ Alebo nižovanie koncentrácie AA postupne	O ₂ =0,10-0,20 l/min Xe=0
Koniec anestézie	Koniec anestézie	O ₂ =6-8 l/min Xe=0

**Ako to robíme – Xenónová anestézia
po úvode – pacientka stabilná**

VENAR Xenón (Chirana)

Ako to robíme – Xenónová anestézia
Skončili sme – budíme pacientku

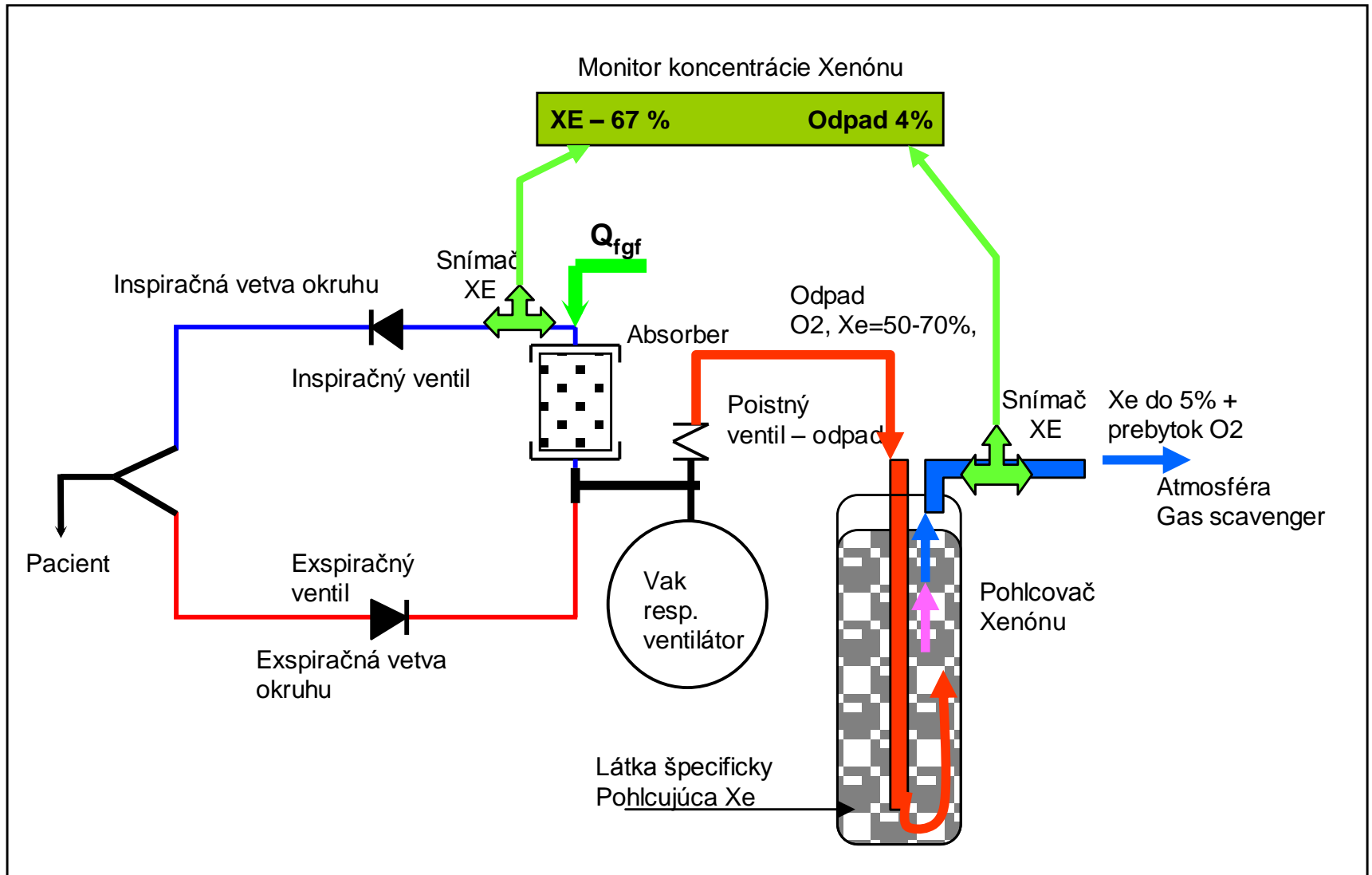

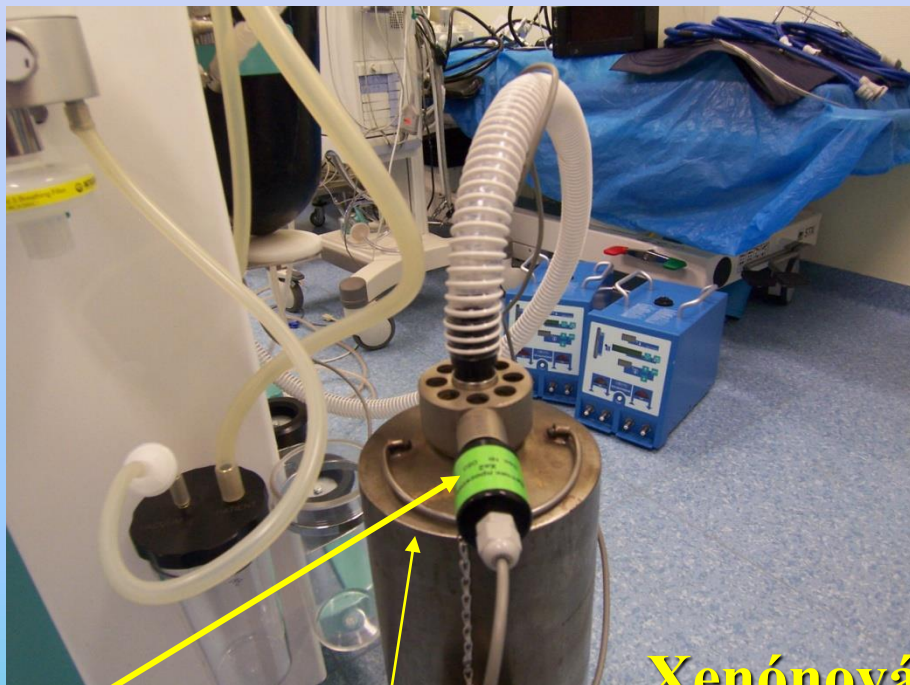
**Ako to robíme – Xenónová anestézia
Po 6 a pol hodinovom výkone**

Gas scavenging

Xenónová anestézia - zdroje a pohlcovanie odpadu

Xenónová tlaková nádobka

Pohlcovač Xenónu

Xenónový senzor vyčerpania
kapacity pohlcovača Xe

Gas scavenger

Záver ku xenónu

Na základe prečítanej literatúry, a prvých klinických skúseností s Xe anestéziou pri poslednej ceste do Moskvy a vďaka kolegom z Inštitútu transplantológie a umelých orgánov, konštatujem, že **anestézia Xenónom je z hľadiska budúcnosti veľmi perspektívna.**

Hlavné miesto aplikácie Xe vidím v kardiovaskulárnej anestézii ale aj u vysoko rizikových pacientov pri iných výkonoch a transplantológii.

O jej dôležitosti svedčí, že anestéziologické prístroje vyvíjajú fi: Datex (GE), Blease, Penlon, Thaema, Stephan (O iných zatiaľ nevieme).

My sme aplikovali xenónovú anestéziu na narkotizačnom prístroji VENAR-Xenon (Chirana)

Považujem za potrebné venovať sa aspoň v teoretickej rovine tejto problematike, aby nám „svet“ zase neušiel v podstatne rýchlejšom vlaku.

Ako zabrániť jatrogénnemu poškodeniu?

Je nevyhnutné, aby anestéziológ **poznal do detailu prístroje s ktorými pracuje**, aby bol absolútne zbehlý v ich ovládaní a aby dokonale poznal princíp funkcie každého z nich.

Je nevyhnutné, aby anestéziológ pred použitím **overil pripravenosť a funkčnosť prístroja**, teda či pracuje správne.

Je dôležité, aby akokoľvek **poškodený alebo pokazený narkotizačný prístroj** či monitor, bol **okamžite opravený** a až potom znovu nasadený v klinike.

Anestéziológ **musí ovládať a používať monitory**, ktoré sú schopné detekovať závažné poruchy narkotizačného prístroja. Oxymetre, monitory rozpojenia okruhu, ventilačné monitory, monitory plynov, kapnometre a pod.

Zariadenia , ktoré sú t.č. vyrábané, by mali byť čo najjednoduchšie ovládateľné a schopné okamžitej prevádzky bez zložitej manipulácie. Podrobný opis by mal slúžiť pre detailnejšie oboznámenie sa s nimi.

Všetky možné chyby a poruchy prístrojov sa nemôžu predpokladať a monitorovať. Z tohoto dôvodu **musí byť anestéziológ neustále koncentrovaný na svoju prácu a v prípade výskytu komplikácií byť pripravený ich riešiť**.

Záver

Anestéziologické dýchacie systémy predstavujú len jeden z mnohých konštrukčných uzlov anestetického prístroja, v ktorom dochádza k mnohým rozhodujúcim dejom vplývajúcim na koncentráciu plynov vo vdychovanej zmesi plynov. Porozumenie základom ich funkcie a činnosti dáva do určitej miery záruku vysokej bezpečnosti aplikovanej anestézie.

Napriek technickým vymoženostiam automatizácii, alarmom a monitorovacím systémom, ktoré sú aplikované v anestéziológii, je a myslím si, že aj dlhú dobu bude riziko anestézie závisieť najmä od vzdelanosti, erudície a osobnosti anestéziológa.

**Ďakujem
za pozornosť**